

До

Членовете на Научното жури, сформирано със Заповед № 989 от 16.12.2021 г. на Ректора на Варненския свободен университет (ВСУ) за защита на дисертационния труд на Дорота Струс от Катедра “Правни науки” на Юридическия факултет (ЮФ) на ВСУ

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д.ю.н. Георги Петров Пенчев

Юридически факултет на Пловдивския университет “Паисий Хилендарски”

Относно: представения за защита дисертационен труд на Дорота Струс за получаване на научната степен “доктор на науките” по област на висше образование 3. “Социални, стопански и правни науки”, професионално направление 3.6. “Право”, научна специалност/докторска програма “Международно право и международни отношения” на тема “Оценка на ефективността на екологичното право на Полша след присъединяването към Европейския съюз” (на руски език)

Уважаеми членове на Научното жури,

Като член на Научното жури, сформирано за оценяване на дисертационния труд с наименование “Оценка на ефективността на екологичното право на Полша след присъединяването към Европейския съюз” на Дорота Струс, гражданка на Република Полша, в катедра “Правни науки” на ЮФ при ВСУ със Заповед № 989 от 16.12.2021 г. на Ректора на ВСУ, Ви предоставям рецензията си, изготвена на основание чл. 13, ал. 2 от Закона за развитието на академичния състав на Република България (ЗРАСРБ) (ДВ, бр. 38 от 2010 г., изм. и доп.), чл. 41, ал. 1 от Правилника за

прилагане на Закона за развитието на академичния състав на Република България, приет с ПМС № 202 от 10.09.2010 г. (ППЗРАСРБ) (ДВ, бр. 75 от 2010 г., изм. и доп.) и чл. 60, ал. 1 от Наредба 12 за придобиване на образователна и научна степен „доктор” и научна степен „доктор на науките” (по-долу за краткост „Наредба 12 на ВСУ”), приета с решение на Академичния съвет на ВСУ по Протокол № 9/04.05.2012 г., изм. и доп. (публ. В: *Варненски свободен университет „Черноризец Храбър”* [онлайн]. [прегледан 24.03.2021]. Достъпно от: [https://www.vfu.bg/assets/userfiles/about/%D0%BD%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B8-%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B5/%D0%9D%D0%B0%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%B1%D0%B0%2012%20%D0%92%D0%A1%D0%A3%20%D0%B8%D0%B7%D0%BC.08.2020\(2\)%D0%BF%D1%83%D0%B1%D0%BB.pdf](https://www.vfu.bg/assets/userfiles/about/%D0%BD%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B8-%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B5/%D0%9D%D0%B0%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%B1%D0%B0%2012%20%D0%92%D0%A1%D0%A3%20%D0%B8%D0%B7%D0%BC.08.2020(2)%D0%BF%D1%83%D0%B1%D0%BB.pdf)).

1. Кратки биографични данни за участничката в процедурата по защита на дисертационния труд

Дорота Струс завършва висшето си юридическо образование във Факултета по право и администрация на Университета „М.С. Кюри”, гр. Люблин, Полша в 1994 г. В 2004 г. успешно защитава дисертация за придобиване на образователната и научна степен (ОНС) „доктор” с наименование „Задачите и организацията на правителствената администрация за опазване на околната среда” във Факултета по политически науки и международни отношения към Варшавския университет. От 2008 г. е преподавател във Факултета по икономически и правни науки на Университета по природни науки и хуманитаристика в гр. Седлце, Полша. Нейните научни публикации и интереси са предимно в областта на екологичното право и на правния режим на местното самоуправление. Участвала е в редица научни конференции, научно-изследователски проекти и квалификационни курсове.

2. Общо описание на представените материали

Представеният от Д. Струс комплект материали на хартиен и електронен носител е в съответствие с чл. 57, ал. 1, т. 1 и чл. 58, ал. 1 от Наредба 12 на ВСУ. Видно от тези материали тя е публикувала 1 монография и 36 статии по темата на дисертационния труд след придобиването на ОНС „доктор”, а освен това е посочила още една монография, която обаче, е базирана на защитената дисертация за придобиване на ОНС „доктор”, и общо 47 статии, но с оглед на нейното участие в процедурата по защита на дисертационния си труд за удовлетворяване на минималните национални изисквания. Налице са и достатъчен брой цитирания на нейните публикации в научните трудове на други учени. Ето защо следва да се направи констатацията, че Д. Струс удовлетворява минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ и чл. 1а, ал. 1 от ППЗРАСРБ, поради което може да бъде допусната до защита на дисертационния си труд и до оценка от научно жури.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Дисертационният труд на Д. Струс е посветен на една значима в теоретичен аспект и неизследвана досега в правната ни литература проблематика – ефективността на екологичното право на Полша след присъединяването на тази държава към Европейския съюз (ЕС). Нейната актуалност, според мен, е детерминирана от две обстоятелства. *На първо място*, необходимостта от ефективна правна защита на субективните екологични права на полските граждани. *На второ място*, ефективното управление на дейностите по опазване на околната среда може да се изтъкне като един от показателите за равнището на демокрация и култура във всяка държава. Във връзка с това, Д. Струс прецизно и сполучливо, по мое

мнение, е определила основните цели и задачи в увода на дисертационния си труд.

4. Познаване на проблематиката на дисертационния труд

Дорота Струс е демонстрирала много добро познаване на състоянието на разглежданата проблематика. Следва да се подчертае фактът, че тя е използвала голям брой литературни и нормативни източници, а това е показател за нейната много добра литературна осведоменост и широка обща култура.

5. Методика на изследването в дисертационния труд

В представения за рецензиране дисертационен труд “Оценка на ефективността на екологичното право на Полша след присъединяването към Европейския съюз” са използвани формално-догматичният, сравнителноправният, историкоправният и статистическият методи на научно изследване. Избраната методика на изследване позволява постигането на поставените цели и задачи на дисертационния труд.

6. Обща характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд е в обем на 256 стр. и в структурно отношение се състои от: увод (с. 4-13); 4 глави, посветени съответно на: системата, източниците и принципите на полското екологично право (Глава I, с. 14-85); органите на управление на опазването на околната среда в тази държава (Глава II, с. 86-132); „инструментите” (т.е. правните средства – б.м., Г.П.) за опазване на околната среда в полското законодателство (Глава III, с. 133-181); състоянието (т.е. ефективността – б.м., Г.П.) на реализацията на европейското екологично право в полското законодателство (Глава IV, с. 182-234); заключение (с. 235-241); и библиография (с. 241-256), включваща 104 литературни източници на латиница, 42 нормативни акта на Полша, 35 правни акта на ЕС, 13 акта на Съда на ЕС и 26 международноправни акта и

документи. Изложението в дисертацията е целенасочено и съдържателно. То се съпровожда с отделни сравнения и разграничения, а също и обосноваване на изводи.

7. Приноси и значимост на дисертационния труд за науката и практиката

Научните приноси в изследването са от категорията „обогатяване на съществуващите знания“ и се гледат не само върху проучване на националното полско законодателство, правните актове на ЕС и международните споразумения в разглежданата област, но и на личните виждания на автора за тяхната ефективност, съпроводени с редица собствени и оригинални изводи и съображения.

Могат да бъдат изтъкнати следните конкретни научни и научно-приложни приноси в дисертационния труд:

1) Много добър анализ на понятието „околна среда“ в полското екологично законодателство, правната доктрина и в европейското екологично законодателство (Глава I, § 1, с. 16-19);

2) много добър анализ, в глава I, § 2.1 на екологичноправните разпоредби на Конституцията на Полша от 1997 г. (с. 35-40), съчетан с оригинално авторско становище относно задължението на държавата да опазва околната среда въз основа на принципа на устойчивото развитие по чл. 5 като „програмна ценност“ (с. 36), както и относно задължението на гражданите да опазват околната среда по чл. 86 като „абсолютно“ (с. 40);

3) критичен анализ, в Глава I, § 2.2 на полския Закон за опазване на околната среда от 2001 г. (с. 41-43), съчетан с оригинални авторски констатации относно ефективността от прилагането му (с. 42-43);

4) сполучлив анализ на полското специално отраслово-ресурсно екологично законодателство (Глава I, § 2.4, с. 49-71);

5) много добър анализ, в Глава I, § 3 на общите принципи на полското екологично законодателство (с. 71-85), съчетан с изясняване на

съдържанието на термина „принцип на правото” в „описателен и директивен смисъл” (с. 71);

б) сполучлив анализ, в Глава II, §§ 2-4 на управлението на дейностите по опазване на околната среда (т.е. функциите на органите на централна и местна администрация – б.м., Г.П.) в Полша (с. 86-132), съчетан с обоснована авторска критика на обособяването на две самостоятелни министерства – на околната среда и на климата (с. 98-99);

7) оригинален критичен анализ на причините за трудностите при транспонирането на правните актове на ЕС в полското законодателство (Глава IV, § 1, с. 188-193);

8) сполучлив анализ, в глава IV, § 2 на съдебната практика на: а) ЕС по дела, образувани по иск на Комисията на ЕС срещу Полша за нарушаване на европейското екологично законодателство (с. 197-207); б) Конституционния съд на Полша по дела, свързани с опазване на околната среда (с. 208-213); и в) административните съдилища в тази област (с. 213-221);

9) критичен авторски анализ, в глава IV, § 3 на ефективността на екологичното законодателство на Полша след присъединяването към ЕС (с. 222-234);

10) Заключение (с. 235-242) съдържа ценни общотеоретични изводи от разгледаната правна уредба на национално (полско), европейско и международно равнище.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Д. Струс участва с 1 монография и 36 статии по тематиката на дисертационния труд. Тези публикации сполучливо отразяват редица анализи и становища на автора, залегнали в определени части от дисертационния труд.

9. Лично участие в представения за защита дисертационен труд

Изтъкнатите приноси в дисертационния труд и получените резултати са лична заслуга на Д. Струс. Тя коректно е цитирала под линия използваната литература, свързана със становищата на отделните автори – обстоятелство, което изключва наличието на плагиатство. Това е показател за научната етика на автора, която несъмнено заслужава подкрепа.

10. Мнение за автореферата

Авторефератът на дисертационния труд в обем на 26 с. отразява на много добро равнище неговото съдържание и постигнатите основни резултати.

11. Критични бележки и препоръки

Към дисертационния труд могат да бъдат отправени и някои критични бележки и препоръки, главно от редакционно естество.

11.1. Критични бележки

1) Страниците на текста на дисертационния труд, който ми е предоставен, не са номерирани. Въпреки че номерът на отделната страница може да се види чрез плъзгача в дясно от текста, уместно е всяка страница да бъде изрично номерирана.

2) На с. 41 (Глава I, § 2.2 „Предметна област и значение на Закона за опазване на околната среда“) и с. 45 (Глава I, § 2.3 „Международни споразумения“) е налице текстово повторение на структурата на Закона за опазване на околната среда от 2001 г., което не беше необходимо.

11.2. Препоръки

1) В глава III, § 1.3 „Комплексно разрешително“, на с. 139-140 можеше да се посочи и новата Директива 2010/75/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 24.11.2010 г. относно емисиите от промишлеността (комплексно

предотвратяване и контрол върху замърсяването) (ОВ L 334, 17.12.2010 г., в сила от 7.01.2011 г., попр., ОВ L 158, 19.06.2012 г.).

2) В Глава IV, § 2.1.1, свързан с анализ на съдебните дела по иск на Комисията срещу Полша, на с. 202-203 можеше изрично да се посочи Дело С-336/16 *Комисията на Европейския съюз срещу Република Полша*, Решение на Съда от 22.02.2018 г., свързано с Директива 2008/50/ЕО.

11.3. Оценка на въздействието на критичните бележки и препоръки върху научното значение на дисертационния труд

Изтъкнатите по-горе слабости, по мое мнение, не омаловажават значимостта и полезността за теорията и практиката на предложения за защита дисертационен труд. Той е написан ясно, разбираемо, логично и се чете с интерес. С него се запълва една празнина в правната ни литература в разглежданата област. Освен това той представлява много добра аналитична панорама на полското екологично законодателство и полската правна доктрина. Посочените критични бележки и препоръки целят единствено да помогнат Д. Струс в случай, че тя реши да продължи творческите си усилия по тази проблематика и евентуално да публикува като книга впоследствие дисертационния си труд.

12. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Въз основа на горепосочените научни и практически приноси в дисертационния труд препоръчвам на Д. Струс да го публикува като книга (монография). Смятам, че тази книга ще представлява интерес както за учени, така и за практикуващи специалисти-еколози.

Заклучение

Накрая, въз основа на изложеното по-горе:

1. Заявявам, че дисертационният труд “Оценка на ефективността на екологичното право на Полша след присъединяването към Европейския съюз” съдържа научни и научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговаря на изискванията на чл. 12, ал. 4 от ЗРАСРБ, чл. 37, ал. 1 от ППЗРАСРБ и чл. 56, ал. 1 от Наредба 12 на ВСУ. Освен това Дорота Струс отговаря на изискванията на чл. 12, ал. 1 от ЗРАСРБ, чл. 35 от ППЗРАСРБ и чл. 55 от Наредба 12 на ВСУ.

2. Във връзка с гореизложеното, на основание чл. 13, ал. 2 във вр. с чл. 10, ал. 1 от ЗРАСРБ, чл. 42, ал. 1 от ППЗРАСРБ и чл. 60, ал. 2 от Наредба 12 на ВСУ, давам своята положителна оценка на проведеното научно изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси.

3. Предлагам на почитаемото научно жури, сформирано със Заповед № 989 от 16.12.2021 г. на Ректора на ВСУ, на основание чл. 13, ал. 2 във вр. с чл. 11, ал. 2 и чл. 13, ал. 3 от ЗРАСРБ, чл. 42, ал. 2 от ППЗРАСРБ и чл. 61, ал. 2 от Наредба 12 на ВСУ, да присъди научната степен „доктор на науките” на Дорота Струс в област на висше образование 3. “Социални, стопански и правни науки”, професионално направление 3.6. “Право”, научна специалност/докторска програма „Международно право и международни отношения”.

София, 04.01.2022 г.

Рецензент: (п)

(проф. д.ю.н. Георги Пенчев)